

Eerste Hulp bij Ongevallen en Het Recht

*Het zwaard van Damocles? Heeft de hulpverlening
iets te vrezen van Vrouwe Justitia?*

HET ORANJE KRUIS

Eerste Hulp bij Ongevallen en Het Recht

Het zwaard van Damocles? Heeft de hulpverlening iets te vrezan van Vrouwe Justitia?

Aan dit boek hebben meegewerkt

B.A.J. Jongejan, arts
mr. A. ten Have
mr. H.A.J. de Jong

Prof. mr. dr. A.M. Hol
mr. P.A.L. de Jong
mr. drs. N. den Ouden

ISBN 978-90-77259-14-6
Eerste druk, eerste oplage
2017

Ontwerp, opmaak en illustraties

VastinVorm, Delft

Drukwerk

Wilco BV, Amersfoort

© Het Oranje Kruis, 2017

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Stichting Koninklijke Nationale Organisatie voor Reddingwezen en Eerste Hulp bij Ongelukken “Het Oranje Kruis”.

Deze uitgave is volledig CO₂-neutraal geproduceerd. Het voor deze uitgave gebruikte papier is voorzien van het FSC®-keurmerk. Dit betekent dat de bosbouw op een verantwoorde wijze heeft plaatsgevonden.

Voorwoord

Het Oranje Kruis stelt zich sinds de oprichting in 1909 tot doel eraan te bij te dragen dat zoveel mogelijk mensen in staat zijn goede eerste hulp te verlenen. Het wegnemen van belemmeringen voor de eerstehulpverlener is daar onderdeel van.

Zowel aanbieders van EHBO-cursussen als de certificerende organisatie Het Oranje Kruis krijgen in toenemende mate juridische vragen rond eerstehulpverlening. Diverse veldpartijen zijn sinds kort betrokken bij het ontwikkelen van een veldnorm evenementenhulpverlening. Hiermee wil men de kwaliteit van de inzet van hulpverleners waarborgen en toetsing bij incidenten mogelijk maken.

Een en ander illustreert de behoefte aan meer zekerheid. Zowel voor vrijwilligers die zich willen inzetten voor de medemens als voor organisaties die de veiligheid van evenementen goed willen regelen. Helderheid geven door middel van normering is zinvol. Normeren doet ook het Recht.

Kennis van de praktische toepassing van wettelijke bepalingen kan onzekerheid wegnemen. En daarmee een drempel weghalen die het uitsteken van een helpende hand wellicht verhindert.

Met dat doel voor ogen is deze uitgave geschreven.

Meerdere juristen hebben hieraan een bijdrage geleverd. Het Oranje Kruis is hen veel dank verschuldigd. Evenals aan alle anderen die aan het tot stand komen van deze uitgave hebben meegewerkt.

Den Haag, oktober 2017

*B.A.J. Jongejan, arts
directeur/bestuurder*

Inhoud

Voorwoord		3
Inleiding		7
Deel 1	Situaties die vragen oproepen	13
Deel 2	Achtergronden aan de hand van veel gestelde vragen	37
Bijlage 1	Afkortingen	54
Bijlage 2	Bibliografie	55

Bij het maken van foto's of filmpjes van een ongeval of de daarna geboden hulp moet er rekening mee worden gehouden dat dit in strijd kan zijn met de privacy van betrokkenen of dat daarbij portretrechten kunnen worden geschonden. Iedereen kan zich op grond van de wet namelijk verzetten tegen de publicatie van zijn portret indien daartoe een redelijk belang bestaat. Schending van de privacy ofwel persoonlijke levenssfeer kan zo'n belang zijn. Dit zal zeker gelden voor de slachtoffers van een ongeval die op dat moment buitengewoon kwetsbaar zijn. Ze kunnen bijvoorbeeld niet weg lopen om te voorkomen dat ze op de foto of film gezet worden. Dit tenzij de slachtoffers op de foto of film onherkenbaar zijn. Deze uitzondering geldt evenzeer voor daders.

2 Verward slachtoffer

Op een warme zomeravond in een van de grote steden treffen enkele voorbijgangers op straat een onderuitgezakte jongeman aan. Hij lijkt niet aanspreekbaar, maar ademt wel. Een van de omstanders belt 112. Intussen komt het slachtoffer enigszins bij en laat merken niet gediend te zijn van enige hulp en bijstand. Een doorgewinterde eerstehulpverlener doet nog een dappere poging, maar stuit op afwerende reacties. Vrij snel verschijnen zowel politie als ambulance ten tonele. De ambulanceverpleegkundige geeft voorrang aan de politiefunctionarissen. Die maken contact, vragen om een identiteitsbewijs, en krijgen nul op het rekest van de, naar hun oordeel, verwarde persoon. Het slachtoffer, inmiddels op eigen benen, wordt in de boeien geslagen en afgevoerd, de omstanders enigszins verbouwereerd achter latend.

A faint, orange-toned silhouette of a person, likely a figure of justice, holding a scale of justice. The person is shown from the waist up, leaning slightly forward, with their right hand raised to hold the top of the scale's beam and their left hand holding the bottom of the scale's frame. The scale has two pans hanging from it. The background is a solid, light orange color.

Deel 2
Achtergronden aan
de hand van veel
gestelde vragen

Zonder een collegedictaat te publiceren, volgt hier een beknopte samenvatting van de juridische context. Zowel civiel (burgerlijk) als strafrecht zijn hierbij aan de orde. En vooral ook gezond verstand over wat redelijk en verantwoord is. De meest voorkomende vragen passeren de revue.

Er is de wet en er is jurisprudentie. Jurisprudentie slaat op eerdere uitspraken, arresten en vonnissen die ook een rechtsbron vormen. Zij zijn de uiting van de gangbare rechtsopvatting, dat wil zeggen de interpretatie van de wet door rechter en dragen daarmee bij aan meer rechtvaardigheid en rechtszekerheid.

Eerstehulpverlening door betrokken burgers is onontbeerlijk voor een samenleving. De bereidheid hulp te verlenen blijkt uit de dagelijkse praktijk. Toenemende juridisering van diezelfde samenleving roept wel steeds meer vragen op. Vooral rond het fenomeen aansprakelijkheid. In de rechtspraak is tot dusverre geen aansprakelijkheid toegewezen aan de reddende burger voor schade bij het slachtoffer. Althans, voor zover er geen sprake was van wangedrag, roekeloosheid, of opzettelijke benadeling. Ook hier gaat de uitdrukking op “behaalde resultaten in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst”. Niettemin, voor de goedwillende hulpvaardige burger is er geen reden tot veel vrees.

Er zijn meerdere vragen die een rol kunnen spelen naast de genoemde aansprakelijkheid. Moet ik altijd helpen, mag ik altijd helpen, hoever moet ik gaan, ben ik een professional als ik gecertificeerd ben, hoe verhouden burger en professionele hulpverlening zich tot elkaar?

HET ORANJE KRUIS

ISBN 978-90-77259-14-6

9 789077 125914 6 >